

POZYTYWNE EMOCJE I POCZUCIE SUKCESU W PROCESIE FORMACJI NARODOWEGO SAMOSTANOWIENIA OSOBOWOŚCI

W artykule została przeprowadzona analiza pozytywnych emocji związanych z osiągnięciem sukcesu w formowaniu się narodowego samostanowienia jednostki; zbadano specyfikę i wpływ emocji radości na formację duchowej i moralnej osobowości, kierującej się w swoim życiu interesami Państwa, narodu; wskazana została rola pozytywnych emocji w kształtowaniu godności narodowej i samoidentyfikacji narodowej, co znajduje odzwierciedlenie w pragnieniu narodowego samostanowienia.

Słowa kluczowe: radość, sukces, samostanowienie narodowe, osobowość, rozwój duchowy i moralny, poczucie własnej godności, godność narodowa, samoocena narodowa.

POSITIVE EMOTIONS AND FEELINGS OF SUCCESS IN THE EDUCATION OF NATIONAL SELF-IDENTITY

In the article analysis of positive emotions as a result of success in the cultivation of the national self identity; the specificity and the influence of emotions of joy at the formation of spiritually-moral personality, guided in the activity by interests of the state and the nation; defines the role of positive emotions in the formation of national dignity and national self-identity that is expressed in the desire for national self-assertion.

Keywords: happiness, success, national self-assertion, personality, moral development, self-respect, national dignity, national self-esteem.

ПОЗИТИВНІ ЕМОЦІЇ ТА ПОЧУТТЯ УСПІХУ У ВИХОВАННІ НАЦІОНАЛЬНОГО САМОТВЕРДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

У статті здійснено аналіз позитивних емоцій в результаті досягнення успіху у вихованні національного самоствердження особистості; розглянуто специфіку та вплив емоції радості у становленні духовно-моральної особистості, яка керується у життєдіяльності інтересами держави, нації; визначено роль позитивних почуттів у формуванні національної гідності та національної самооцінки особистості, що виражається у прагненні до національного самоствердження.

Ключові слова: радість, успіх, національне самоствердження, особистість, духовно-моральний розвиток, самоповага, національна гідність, національна самооцінка.

Сучасні суспільно-політичні реалії загострили проблему виховання духовно-моральної особистості, яка прагне до національного самоствердження як запоруки сталого розвитку українського суспільства. Перед психолого-педагогічною наукою постало завдання науково обґрунтовано аналізувати емоції, переживання, мотиви поведінки особистості з

R. Sojchuk
docent, doktorant
laboratorium
wychowania moralnego i
obywatelskiego
Instytutu Problemów
Wychowania
Narodowej Akademii
Nauk Pedagogicznych
Ukrainy
(m. Kijów, Ukraina)

метою подальшого створення відповідних умов для повноцінного формування особистості, яка визначає сенс власного життя, керуючись суспільно-значущими соціальними і морально-духовними цінностями та спрямовує свою діяльність в інтересах Української держави, нації.

Різні аспекти проблеми емоційних переживань особистості у процесі національного самоствердження з різною повнотою розробляли відомі науковці, зокрема, простежується у психолого-педагогічних дослідженнях українських учених І. Беха, М. Боришевського, П. Ігнатенко, С. Занюка, Ю. Платонова та інших. Аналіз проблеми засвідчує, що актуальним залишається питання визначення науковцями та створення необхідних умов для переживання особистістю позитивних емоцій, зокрема радості успіху, внаслідок досягнення високих результатів, що надає особистості впевненості у власних силах задля підпорядкування своєї життєдіяльності інтересам держави, нації.

Сучасна людина у мінливому сьогодні прагне віднайти себе у складній суспільній системі координат. Проте, як зазначає відомий науковець І. Бех: «... сучасною» може бути лише та людина, яка вищою мірою є свідомою. Адаже існувати цілковито в теперішньому – означає повністю усвідомлювати своє існування, що вимагає максимальної інтенсивності та екстенсивності свідомості» [3, 206]. «Сучасна» людина, яка переросла історичні стадії людської свідомості, здатна досягнути теперішнє з позиції майбутнього. Для цього вона мусить досягти в житті не менше за інших. Теперішнє є процесом переходу. Тільки ту людину, яка так усвідомлює теперішнє, можна вважати «сучасною» [3, 207].

Мета статті полягає у проведенні стислого аналізу емоційних переживань особистості у процесі національного самоствердження та з'ясуванні їхнього впливу на формування і розвиток духовно-моральної особистості, здатної до діяльності в інтересах держави, нації.

Для особистості є характерним природне прагнення бути щасливим, досягти успіху, оскільки воно пов'язане з активністю як детермінантою усіх видів діяльності та життєдіяльності. Причому у діяльнісному процесі успіх виступатиме у мотиваційній системі як рушійна сила, а саме почуття впливатиме на формування і розвиток гуманістично орієнтованої особистості чи індивідуалістичної.

Особистість визначає сенс власного життя, керуючись суспільно-значущими соціальними і морально-духовними цінностями як правдивими репрезентантами досконалості. Глибоко відчуючи відповідальність перед суспільством, державою, собою, підростаючому поколінню відводиться надзвичайно вагома роль у формуванні нації через її прагнення до повноцінного самоствердження через єднання у спільність. «Людина схильна до суспільно значущих справ, живе на межі своїх реальних психологічних можливостей, у яких вбачає глибокий сенс свого існування» [3, 170]. Для такої особистості «характерне почуття впевненості щодо досягнення своїх цілей» і вона «... глибоко розуміє, що життя накладає на неї відповідальність і обов'язки, від яких вона не повинна відступатися» [3, 170]. Таким чином, особистість складає певну підсистему успадкованих утворень та тих, які виникли внаслідок соціалізації за посередництвом активізації взаємодії та самоототожнення її з певними групами. Особистість стає гармонійною і повноцінною за умови усвідомлення власної ідентичності як полісистеми свідомості (індивідуальної і колективної, онтогенетичної і соціогенетичної). Тому проблему національного самоствердження особистості слід розглядати як інтегративну властивість особистості, що виявляється у сформованості позитивної національної ідентичності, виборі своєї активної соціальної і громадянської позиції у суспільстві, що характеризується відповідальністю перед своєю нацією, готовністю відстоювати і захищати її національні інтереси. Національне самоствердження пов'язане з мобілізацією усього свого інтелектуально-духовного потенціалу особистості для досягнення успіху в інтересах українського народу та утвердження цінності української нації.

На думку І. Беха, потреба у самостверженні є основою для утворення механізмів морально-духовного розвитку особистості. Процес самоствердження особистості можливий

за наявності глибоких моральних знань, розвинутого інтелекту, моральних почуттів та вольових якостей. Лише здатність емоційно правильно ставитися до реальності, висловлювати думки та погляди, яких вона дотримується у житті, забезпечують можливість самоствердження особистості. Він зазначає, що визначальними чинниками особистісного самоствердження є «минуле – теперішнє – майбутнє» існування людини, де особистість виступає автором вільної дії, яка не залежить «від безпосередньо діючої потреби і безпосередньо сприйнятої ситуації, дії, спрямованої на майбутнє» [1, 30]. На думку науковця, «стратегія конструювання визначення особистості пов'язана з утвердженням активності людини, її свободи. Свобода виявляється самовизначенням духу людини, її ціннісним орієнтиром. У психологічному ракурсі свобода – це інтенція людини приймати розумне рішення, робити доцільний вибір, це можливість бути і стати. Вона є своєрідною рушійною силою активності суб'єкта. Можна трактувати свободу волі, яка виходить з власного «Я», як прояв індетермінізму» [1, 30-31].

З попередньо визначеного зазначимо, що свобода в самоствердженні особистості є цілеспрямованою діяльністю, де детермінація дій відбувається безпосередньо в самій особистості, коли вона здатна вносити корективи у свою діяльність та обставини, зважаючи на поставлену мету, коли існує право і можливості самостійно обирати завдання, засоби, умови та креативно інтегрувати їх у творчій реалізації. І. Бех стверджує: «Прагнення до свободи має бути одним із найважливіших серед соціальних прагнень людини. Йдеться про діяльну свободу людини, про її вільні вчинки та дії, тобто такі, що не залежать від зовнішніх причин. Звершені особистістю вчинки щоразу ніби розширюють межі її свободи» [1, 200]. Таким чином, внутрішні й зовнішні детермінанти, які взаємопов'язані з особливостями соціального середовища, що в ньому перебуває особистість, впливають на процес її самоствердження. «Оптимістична позиція підростаючої особистості щодо власного життя є важливою умовою для відчуття успішності й суспільної затребуваності» [3, 182]. Це, у свою чергу, сприяє виробленню в особистості стійкості в подоланні труднощів, гартує характер та надає насагу на подальші кроки до самовдосконалення і саморозвитку.

Самовдосконалення особистості відбувається у цілеспрямованій боротьбі зі своїми его-потягами, напруженими зусиллями волі з метою досягнути акме ступеня свого морально-духовного саморозвитку. Переживаючи трансформації, самовипробовуючи себе, особистість сповнюється благородним почуттям власної гідності. Особистість випробовує себе, застосовуючи розумові, вольові, емоційно-почуттєві, діяльнісні утворення у зовнішніх видах активності, та водночас проходить і внутрішнє самовипробування. Внутрішнє самовипробування особистості досить складний і глибинний процес її внутрішнього світу, що виступає у вчинках-думках та вчинках-почуттях, які спрямовані щодо інших людей і за своїм значенням відповідають вчинкам-зовнішньої дії. Ті думки та потяги, що виникають у внутрішньому світі особистості, першочергово повинні усвідомлюватися нею, аби стати предметом випробування. Існуючі благородні цінності (справедливість, чесність, щедрість тощо) у внутрішньому духовному досвіді особистості виступають як духовні підструктури, що здійснюють функцію випробування утворень у цілісному обсязі. Так, діагностуючи думку чи потяг, благородна цінність у підструктурі особистості впливає на їх прояви: стимулюючи або гальмуючи. Таким чином, благородна цінність особистості виступає логічним, емоційно-смісловим продовженням функції виявлення внутрішньо розгорнутих вчинків [1].

Суб'єкт із сильним мотивом досягнення спрямований у житті на переживання радості успіху внаслідок досягнення високих результатів. Така особистість у своїй діяльності наполеглива у досягненні мети, прагне щоразу якнайкраще виконати поставлене завдання, захоплюється роботою та долає труднощі на шляху до реалізації нових цілей. Стан очікування високого позитивного результату сприяє формуванню в особистості «почуття ефективності», яке стимулює її максимально використовувати свої потенційні можливості та надає подальшої впевненості в діяльності [5, 167-169]. Особистість, переживаючи задоволення від здійсненого діяння, сповнюється бажанням до відповідного вчинку, що викликає відповідну емоцію-відгук. Надалі потужна енергія, що вивільняється з «Я»,

підкріплена вольовими зусиллями, породжує смисл, тобто духовну цінність та емоційну дію, що переживається особистістю як емоція-виклик [2, 10].

Варто зазначити, що особистість не завжди досягає означеної мети, і саме позитивного результату. У цьому випадку особистість переживає життєву невдачу, її наповнюють негативні емоції. Кожна особистість здатна на такі негативні переживання, як страх і стрес, в основі яких закладено психотравмуючі емоційні утворення. Такі негативні переживання мають властивість нарощувати інтенсивність під впливом невідомості. Аби подолати тривогу, страх, особистість як суб'єкт емоційних переживань повинна сама пережити інтимно-потаємний процес та подолати його. Комплексна рефлексивна робота особистості надає внутрішню готовність до переборювання тривоги та відновлення душевного спокою і впевненості. І. Бех, характеризуючи багатогранність рефлексії щодо духовного саморозвитку особистості, розмежує типи особистості в контексті рефлексивної досконалості на: рефлексивно нерозвинену (відсутні внутрішні ресурси для боротьби, для самоствердження, для втілення мрії), рефлексивно напіврозвинену (здатна відстоювати своє Я, частково рефлексує саму себе) та рефлексивно розвинену (усвідомлює, цілеспрямовано примножує своє духовне Я, переосмислює самозначущість пройденого життєвого шляху) [4, 30-37]. Тому особистість у своєму житті повинна використовувати «психологічнозахисний спосіб ставлення ... до життєвих невдач має апелювати до вищого призначення людини у світі, що лише завдяки її діяльності можливе суспільно-економічне та духовно-культурне життя, і вона несе за це відповідальність, незважаючи на особисті ускладнення» [3, 167].

Внутрішній світ особистості складний, з широким спектром емоцій, а саме інтегрує у собі радість, яка містить величезні виховні потенції, котрі на сьогодні активно не використовуються у традиційному виховному процесі. Звісно, вихователь не може навчити вихованця радіти, проте він може презентувати модель стилю життя та поділяти радість. Радість виникає і супроводжує досягнення чи успіх особистості, проте іноді виникає ситуація постнапруженості й відсутності позитивної емоції. Радість має здатність зникати й у цілеспрямованому її досягненні як такої. В ідеальному стані радість проявляється після значущих соціальних і творчих дій, які не передбачають отримання користі. Саме некорисливі за смисловою спрямованістю дії і визначають моральність особистості. Моральна користь, пристосування є суспільно несхвальною та несуміжною зі справжнім позитивним образом «Я» особистості [1].

Переживаючи радість, в особистості активізуються її сутнісні сили, викликаючи до життя невикористані психічні резерви. Емоція радості забезпечує розвиток морально досконалого образу «Я», оскільки вона перетворює моральну норму в самоцінність, на її внутрішню потребу. Переживання радості за результат моральної дії формує цілісний позитивний образ «Я». Інтегруючись, почуття радості за себе та інтерес до себе спричиняє розвиток самоповаги та усвідомлення власної значущості. Радість викликає високий рівень енергетичного піднесення, що у свою чергу запобігає виникненню депресії та надає самовпевненості, доброзичливості. І хоча вона й не уподібнюється до щастя, проте ці два поняття переплітаються, адже щаслива особистість частіше радіє. Зазвичай почуття щастя охоплює особистість унаслідок досягнення певних значних цілей чи успіху у визначній діяльності. Водночас можливе і не менш значуще переживання особистістю «стану внутрішнього щастя від здійсненого духовно-морального вчинку у всіх його діяннях» [1, 12]. Така особистість уміє повноцінно радіти життю у всіх його проявах. Перебуваючи постійно у стані піднесеного душевного комфорту, в особистості виробляється стійка оптимістична позиція, що слугує активним стабілізатором від усіляких негараздів та перетворюється на дієвий мотив подальшого особистісно-продуктивного утвердження. Радість вносить зміни у сенсорну систему, збільшуючи пороги негативних емоцій, що надає особистості впевненості, великодушності та посилює альтруїстичну поведінку. Особистість, переживаючи радість за набуту особистісну властивість, яка була впроваджена у

відповідному учинку, осмислюється, усвідомлюється, а надалі узагальнюється як вправління у моральних діях та трансформується на почуття власної гідності.

М. Бобнєва зазначає, що дотримання особистісної норми пов'язане з високою самооцінкою, самоповагою, впевненістю у правильності своїх ідей і позицій. Загалом, коли особистість задоволена собою, це проявляється у самоповазі, як наслідок високої оцінки існуючих найважливіших, на її думку, якостей, що необхідно для всього процесу розвитку особистості. Мотивом самоповаги є «особиста потреба людини зробити максимальним переживання позитивних і мінімальним – негативних самоствавлень» [2, 169]. Варто зазначити, що висока самоповага не вступає у синонімічний ряд із зарозумілістю, пихою чи чванством, самоповага - це віра у себе, власні сили і можливість змінити чи викоринити свої недоліки, що надає особистості впевненості та самостійності. Негативною є низька самоповага, оскільки особистість переживає почуття неповноцінності, недостойності, вкрай особливої вразливості й чутливості до всього, що стосується її самооцінки; хворобливо реагує на критику та болісно на негативну думку сторонніх. Такий стан вводить особистість у кризову ситуацію неможливості здійснення процесу виховання, тим більше самовиховання.

Ставлення до себе, смисл «Я» проявляються в почуттях власної гідності, поваги та відображається в адекватній емоційній оцінці особистісних властивостей. Проте варто зазначити, що справжній смисл і дієвість почуття особистості стосовно себе набуває тоді, коли вони переносяться відповідно і до оточуючих. «Неможливо по-справжньому поважати себе, якщо немає почуття поваги до інших» [1, 181].

Процес переживання радості інтегрує сконцентровані невичерпні потенції, які збільшують здатність особистості збагнути природу краси й добра у власному житті та свого народу. Адже відчуття радості життя, «часті радощі навіть за невеликого переборення і придушення народжують силу і наполегливість. Підсилення ж придушення позбавляє мужності, рідкі радощі втрачають вплив тому, що придушення духу і слабкість перевищують: характер визначається тими враженнями, котрі сильніші і котрі кількісно переважають» [11, 169]. За своєю природою радість проявляється найбільш спектрально після соціально значущих та творчих дій, які за смисловою спрямованістю окреслюють вищу моральність особистості, оскільки метою не було отримання користі. Саме у процесі безпосереднього переживання радості за себе як представника нації чи за іншого члена спільноти особистість набуває такі емоційно-ціннісні самоствавлення, як упевненість у собі, значущість та вагомість досягнень народу, з яким вона себе ідентифікує, що надає їй відчуття здатності долати труднощі одноосібно та колективно. При переживанні радості посилюється чуйність і забезпечується соціальна взаємодія, пов'язана із задоволенням морально-духовних потреб. Також повторна радість збільшує стійкість до переживання невдачі, що посилює здатність досягати більш складних цілей, що постали перед нацією та особистістю зокрема, та водночас має властивість заспокоювати і знімати психічне напруження, страх, стрес, гнів [1, 194-196]. Саме переживання радості, що виникає внаслідок максимальних духовно-моральних зусиль особистості з метою досягнути найвищого ступеня розвитку та самоактуалізації, посилює процес національного самоусвідомлення особистості та надає впевненості в свої сили, робить її більш милосердною та здатною до альтруїстичної поведінки.

Національна гідність у більшості сучасних досліджень виступає як достатній рівень самоповаги, усвідомлення власної цінності та цінності свого народу, що базується на адекватній самооцінці суб'єкта певної спільноти. Національну гідність розглядають як почуття, що лежить в основі соціально психологічного явища, в якому акумулюються: самоповага; усвідомлення історичного внеску нації; висока оцінка власних національних культурних цінностей, зокрема рідної мови. Національна гідність є першоджерелом творчої діяльності та натхнення, що живить благородність почуттів у зв'язку з досягненнями матеріальної і духовної культури власного народу, його національною самобутністю та всесвітньою загальнолюдською творчістю. Переживаючи та вболіваючи за певні історичні

помилки й недоліки, факти, події та явища в історичному минулому та теперішньому свого народу, особистість зі сформованою національною гідністю не буде байдужою до інших людей, до суспільства й держави, до інших народів. Почуття національної гідності відводиться визначальна функція мотивації формувати у членів спільноти, народу почуття постійної цілеспрямованості до національного самоствердження, національного саморозвитку, щоби відбутися як гідний та рівноправний партнер, посісти чільне місце серед провідних країн світу. Ідея національної гідності нерозривно пов'язана з національним відродженням і самовизначенням, національною незалежністю та соборністю, вона базується на вікових традиціях, звичаях, мові, мудрості народу, вірі в його майбутнє, добросусідстві з іншими народами, національній мужності та терпеливості, національній честі, стремлінні до знань та просвіти. На основі сформованого позитивного почуття власної гідності та гордості за власний народ, його історію формується почуття національної гордості. Через усвідомлення власної гідності особистість розуміє свою цінність, визначає свою значущість у суспільстві. Ю. Платонов зазначає, що важливим елементом психологічної специфіки особистості є національні почуття й настрої, а саме: прихильність до національних цінностей, надбань [12].

Таким чином, почуття любові до своєї Батьківщини й народу, усвідомлення особистістю своєї приналежності до певної нації, проявляється в розумінні спільності інтересів, національній культурі й мові та базується на позитивній адекватній національній самооцінці особистості. Варто зазначити, що рівень сформованості національної самооцінки зумовлює поведінку особистості стосовно як свого народу, так і інших націй. У національній самооцінці відображається ціннісне ставлення особистості до своїх можливостей і якостей як члена спільноти й можливостей впливу на ходу історії свого народу та значущість впливу нації на світовий розвиток. Члени національної спільноти становлять головне надбання нації, їхні інтереси в першу чергу остання повинна відстоювати й захищати, для спільної мети вони солідарно трудяться, реалізують свої задатки, пишаються історичним минулим і внеском у світову культуру, творять майбутнє своєї нації. Коли особистість не здатна позитивно сприймати власну національну приналежність, її наповнює почуття меншовартості, відчуття провини за «неповноцінність» народу, оскільки вона не розкрила для себе національний потенціал та можливості, не прийняла цінності народу, що у свою чергу відображається на загальному її стані, почуття пригніченості, смиренності, приниженості оволодівають людиною. Такі процеси згубні як для особистості, так і для народу в цілому, оскільки під впливом заниженої національної самооцінки її представник при нагоді відмовляється від приналежності до своєї нації, поводиться інертно, пасивно, не прагне змінити ситуацію на досягнення успіху як індивідуального, так і колективного. Це почуття меншовартості здатне трансформуватися на загальний стан нації, принижуючи національну гідність, що створює умови для безвільного керування людською спільнотою. Приниження національної гідності супроводжується надзвичайно вразливим впливом на особистісну гідність, що відображається у негативному ставленні особистості до себе, та виникає тенденція до міжособистісної руйнівної поведінки. Почуття меншовартості небезпечно тим, що навіть більшість ніби свідомих українців, вважають, що без чужої допомоги не здатні ні жити, ні боротися, а це породжує ілюзії щодо визволителів, миротворців. Впродовж багатьох років замовчувався внесок українства у прогрес науки, техніки і культури. Вважалося і досить часто й на сучасному етапі панує думка, що українству не має за що і за кого пишатися, а надалі цей стан перейшов у самобичування, самопаплюження та політичну апатію щодо відстоювання національних інтересів. Хронічний стан підневільної нації приречений на інтелектуальне збідніння та зорієнтований на минуле, а не майбутнє. Адже лише у минулому були перемоги, свобода і незалежність, перемоги і героїзм, моменти слави ... Також були спроби позбавити народ історичної пам'яті, переписати історію, зламати дух, обезкровити націю, а на замість визнавати і схилитися перед чужим у захваті і любові, така собі примусова ксенофілія. Характерним було замовчування здобутків, подій, явищ або ж

український талант йшов служити на користь іншого, чужого, що і призвело до виникнення «вторинності культури». Завдання, що постали перед нинішнім поколінням, полягають у тому, аби витруїти комплекс національної меншовартості й відійти від роз'ятрювання минулих подій історії і перейти до проблем творення майбутнього, до національного самоствердження [13, 133]. У національному самоствердженні сконцентрована потужна сила усієї спільноти, здатної здолати історичні стереотипи спільними зусиллями. Варто зазначити, що коли особистість переконана в значущості й цінності своєї нації, знає історичний та сучасний ціннісний внесок надбань свого народу в світову культуру, пишається відомими представниками нації, поважає та прагне їх наслідувати, то сформованість адекватно високої національної самооцінки виражається у прагненні національного самоствердження: сприяти всесвітньому розвитку своїх національних традицій, мови, матеріальної та духовної культури; готовності відстояти свою національну гідність, свободу, соборність і незалежність Української держави, нації.

Підбиваючи підсумок, зазначимо, що у внутрішньому світі особистості інтегровано широкий спектр емоційних переживань. Найбільш потужною емоцією, яка містить величезні потенційні можливості особистості, є переживання радості. Саме переживання радості в результаті досягнення успіху є детермінантою у формуванні духовно-моральної особистості зі стійким прагненням до національного самоствердження. Таким чином, зважаючи на специфіку емоційного переживання радості та альтруїстичну природу моральних дій і образу «Я» особистості, варто використовувати його, створювати необхідні умови для позитивного потужного переживання, що мобілізує усі потенційні можливості особистості у процесі національного самоствердження.

Літератури:

1. Бех І. Д. Виховання особистості : підручник. / І. Д. Бех. - К. : Либідь, 2008. - 848 с.
2. Бех І. Д. Духовні цінності як надбання особистості / І. Д. Бех // Рідна школа. -2012. – №1-2. - С. 9-11 .
3. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. / І. Д. Бех. – К.: Академвидав, 2012, - 256 с.
4. Бех І. Д. Рефлексія в духовному саморозвитку особистості / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. -2012. – №1. - С. 30-37
5. Занюк С. С. Психологія мотивації : навч. посіб. / С. С. Занюк. – К. : либідь, 2002. – 304 с.
6. Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка [Текст] / Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. - М.: Азбуковник, 1999. - 944 с.
7. Щербатых Ю. В. Психологический анализ понятия «грех гордыни» / Ю. В. Щербатых // Экономический кризис России: социально-экономический, правовой и гуманитарный аспекты // Материалы региональной межвузовской научно-практической конференции. - Воронеж: МГЭИ, 2009. - С. 376 - 379.
8. Васильева Т. В. Комментарий к переводу Аристотеля «Эвдемона этика», Книга (III) / Т. В. Васильева // Вопросы философии. – 2002. - №1. – С. 161.
9. Фромм Э. Иметь или быть / Э. Фромм. – М., 1986. – 386 с.
10. Крысько В. Г. Этнопсихологический словарь / В. Г. Крысько - М.: МПСИ , 1999. - 343 с.
11. Песталоцци Г. Избранные педагогические сочинения: В 3-х т. – Т. 1 – М.: Академия пед. наук / Под ред. Шабаева М.Ф., 1961. – 719 с.
12. Платонов Ю. П. Основы этнической психологии / Ю. П. Платонов – СПб.: Речь, 2003. – 452 с.
13. Український націоналізм. Антологія. Т.2 / Упор. В.Рог. – Київ: Українська Видавнича Спілка ім.. Юрія Липи, 2011 – 352 с.

POSITIVE EMOTIONS AND FEELINGS OF SUCCESS IN THE EDUCATION OF NATIONAL SELF-IDENTITY**R. Soichuk**

Modern social and political realities exacerbated the problem of education of spiritual and moral personality, striving for national self-assertion as a guarantee of sustainable development of Ukrainian society. Before psycho-pedagogical science was faced with the task of scientifically analyzing emotions, experiences, motives of behavior with the goal of creating appropriate conditions for the full formation of the personality, which determines the meaning of our lives, guided by the social-meaningful social, moral and spiritual values and focuses its activities in the interests of the Ukrainian state and nation.

Various aspects of emotional experiences of the individual in the process of national affirmation in different width were developed by famous scientists, in particular, can be traced in the psychological and pedagogical researches of Ukrainian scientists. Bech, M. Baryshevskogo, P. Ignatenko, S. Zanuka, Y. Platonov, and others. Analysis of the problem shows that the issue of definition of scientists and create the necessary conditions for the person experiences positive emotions, in particular joy of success due to reaching the good results that provides personality self-confidence for the sake of obeying their life to the interests of the state and nation.

Modern man in a changing present wants to find himself in a complex coordinate system. However, as noted by the famous scientist I. Bekh: "... modern" can be only that person who is supremely conscious. After all, to exist entirely in the present means to fully realize its existence, which requires maximum intensity and extensiveness of consciousness" [3, 206]. "Modern" "people, which has grown into a historical stage of human consciousness, can understand the present with the position of the future. If you want to achieve in life as much as the others. The present is the transition. Only a person who is aware of the present, can be considered "modern" [3, 207].

The purpose of the article is to conduct a brief analysis of the emotional experiences of the individual in the process of national affirmation and clarification of their impact on the formation and development of spiritual and moral personality, capable to work in interests of the state and nation.

For personality is characterized by a natural desire to be happy, to achieve success as it relates to the activity as a determinant of all activities and livelihoods. Activity and in the process success will be in the incentive system as a driving force, namely feelings to influence the formation and development of humanistically oriented personality or individualistic.

Personality determines the meaning of our lives, guided by the social-meaningful social, moral and spiritual values as true representante perfection. Deeply feeling her responsibility towards society, government, themselves, the younger generation plays a very significant role in shaping the nation through its full thirst of self-affirmation through unity in community. "People tend to worthy causes, lives at the limit of their real psychological capabilities, which sees deeper meaning of its existence" [3, 170]. For such a personality "characterized by a sense of confidence about achieving their goals" and it "... deeply understands that life imposes on it responsibility and obligations which she must not back down" [3, 170]. Thus, personality is a particular subsystem of the legacy entities and those that arose as a result of socialization by increased interaction and identification with certain groups. The personality becomes full and harmonious with an awareness of their own identity as polisemy of consciousness (individual and collective, ontogenetic and socaholics). Therefore, the problem of national self-identity should be considered as an integrative quality of personality that is manifested in the formation of a positive national identity, the choice of his active social and civic position in society, which is characterized by the responsibility to its nation, willingness to defend and protect its national interests. National self-assertion involves the mobilization of all of their intellectual and spiritual potential of the individual to achieve success in the interests of the Ukrainian people and the value of the Ukrainian nation.

According to I. Bech, the need to prove oneself is the basis for the formation mechanisms of moral-spiritual development of a personality. The process of self identity in the presence of a deep moral knowledge, a developed intellect, moral sentiments and volitional qualities. Only the emotional ability to relate correctly to reality, to Express opinions and views, which she holds in life, providing an opportunity of self-personality. He notes that the determining factors of the personal self is "past – present – future" of human existence, where the individual is the author of free action, which does not depend "directly from the current needs and directly perceived situation, the actions aimed at the future" [1, 30]. According to the scientist, "the strategy of constructing the identity associated with the approval activity of man, his freedom. Freedom is self-determination of the spirit of man, his frame of reference. In psychological perspective, freedom is the intention of the person to make an intelligent decision to make a proper choice, it is an opportunity to be and become. She is a driving force of activity of the subject. Can be interpreted the freedom of will that comes from the self, as a manifestation of indeterminism" [1, 30-31].

From a pre-defined note that the freedom in self-esteem is a purposeful activity, where determination of the action takes place directly at the person when she is able to make adjustments to their activities and circumstances, taking into account the objective when there is the right and the opportunity to choose their own tasks, tools, conditions and creatively integrating them in a creative realization. I. Bech says: "the Desire for freedom must be one of the most important among the social aspirations of man. It is about the active nature of man, of his available acts and actions, i.e. such that do not depend on external causes. Committed person every time things seem to expand the boundaries of its freedom" [1, 200]. Thus, the internal and external determinants related to characteristics of the social environment, in personality, affect the process of self-affirmation. "Optimistic opinion of the younger identity regarding their own life is an important condition for the feeling of success and public demand" [3, 182]. This, in turn, promotes the development of individual resilience in overcoming difficulties builds character and gives the inspiration for further steps to self-improvement and self-development.

The perfection of an individual occurs in a deliberate struggle with your ego-desires, efforts will aim to reach the Acme extent of his moral and spiritual self-development. Experiencing transformation, samovyraavnivayuschie yourself, personality is filled with noble dignity. Personality tests yourself, using mental, volitional, emotional, sensory, activity-based education in external activities, and is simultaneously internal and Samoobrona. Samoobroona inner personality is quite complex and deep process of her inner world, which is a behavior-thoughts and actions-feelings that are directed against other people and their value correspond to the actions are the external actions. The thoughts and inclinations that arise in the inner world of the personality, in the first place it must be perceived to be a test subject. Existing noble values (justice, honesty, generosity, and the like) of an inner spiritual experience of the individual act as spiritual structures that carry out the function test of entities in a consistent volume. So, diagnosing the view or train, a noble value in pcstructure personality affects their appearance: stimulating or inhibiting. Thus, the noble worth of the individual acts logical, emotionally-semantic extension of the functions of identifying internally deployed actions [1].

A person with a strong motive of achieving aims in life to experience the joy of success due to the achievement of high results. Such a person in its activities persistent in achieving goals, striving each time to complete the task, he enjoys the work and overcomes the difficulties on the way to pursue new goals. The idle state is high positive result supports the formation of identity is a "sense of effectiveness", which encourages her to use the maximum of their potential and provides further confidence in the work of [5, 167-169]. Personality, experiencing satisfaction from the offense, filled with desire to appropriate action that calls the appropriate emotion-a review. In the future, powerful energy that is liberated from "I", backed by strong-willed effort, generates sense, that is, spiritual value and emotional impact that is experienced by the person as an emotion challenge [2, 10].

It is worth noting that personality does not always reach the intended target, and that is a positive result. In this case, the person is going through life miserably, her filled with negative emotions. Each person is capable of such negative emotions as fear and stress, based on the traumatic emotional education. Such negative emotions tend to increase the intensity under the influence of the unknown. To overcome anxiety, fear, personality as the subject of the emotional experiences she has to endure intimate and confidential process and overcome it. Integrated reflective work personality creates an internal readiness to overcome anxiety and restore peace of mind and confidence. I. Bech, describing the many facets of reflection about spiritual self-development, differentiates between types of personality in the context of reflective perfection: reflexive undeveloped (there are no internal resources to fight, to assert themselves, to dream come true), reflexive napavine (able to defend Me, partly reflects itself) and developed reflective (conscious, purposeful increases his spiritual I, reinvents samotnosci the traversed path of life) [4, 30-37]. So the person in your life should use "psihologicheskimi way of relating to ... of the failures of life needs to appeal to the Supreme destination of a person in the world that only through its activity possible socio-economic and spiritual-cultural life, and she is responsible, despite personal complications" [3, 167].

The inner world of the personality is complex, with a wide range of emotions, namely integrates the joy, which contains a great educational potency, which are currently not being actively used in the traditional educational process. Of course, the teacher can not teach a pet to enjoy, however it can present a model of lifestyle and share the joy. Joy arises and accompanies the achievement or success of the individual, but sometimes a situation arises postproject and the absence of positive emotions. Joy has the ability to disappear and deliberate in its achievement as such. In perfect condition after the joy is evident in many social and creative activities that do not provide benefit. It is nekolku on the semantic orientation of action and determine the morality of the individual. Moral good, fit is unflattering and public resumee with a real positive way "I" of personality [1].

Experiencing the joy of the personality are activated by its essential power, bringing to life the unused mental reserves. The emotion of joy provides the perfect development of moral "self-image" as she makes a moral norm self-worth, her inner need. Feelings of joy for the outcome of moral actions builds a holistic positive image of the "I". Integrate, a feeling of joy for themselves and the interest causes the development of self-esteem and awareness of self-worth. Joy causes a high level of energy recovery that in turn prevents depression and gives self-confidence, benevolence. And although it is not like happiness, but the two concepts are intertwined, because a happy person more happy. Usually the feeling of happiness covers a person because achieving certain goals or success in an outstanding activity. At the same time, and perhaps equally important experience of individual state of inner happiness from the perfect spiritual and moral act of all acts" [1, 12]. Such a person is able to fully enjoy life in all its manifestations. Being constantly in a state of elevated peace of mind, identity produces strong optimistic position that serves as an active stabilizer from all sorts of adversity and becomes a great motivator to further personal productive approval. Joy makes changes to the sensory system, increasing the thresholds of negative emotions that provides a person confidence, generosity and altruistic behavior increases. Identity, experiencing the joy of the acquired personal property, which was introduced in the relevant deed, comprehended, understood, and is summarized as exercises in moral action, and transformed a sense of dignity.

M. Bubna notes that compliance with personal norms is associated with high self-esteem, self-respect, confidence in the correctness of their ideas and positions. In General, when a person happy with themselves, this is evident in the esteem as a consequence of the high assessment of the existing most important, in her opinion, the qualities that are necessary for overall development of personality. The motive of self-esteem is "a personal human need to make experience maximum positive and minimum negative samostalni" [2, 169]. It is worth noting that high self-esteem does not come into the number of synonymous with arrogance, haughtiness or conceit, self-esteem is believing in yourself, your own strength and the ability to change or

eradicate its faults, provides the person confidence and independence. Negative is the low self-esteem, because a person experiences the feeling of inferiority, nedostajes, extremely particular vulnerability and sensitivity to everything that relates to her self-esteem, sensitive to criticism and painfully the negative opinion of outsiders. Such a state brings an individual into the crisis situation of impossibility of realization of the process of education, especially of self-education.

The attitude, the sense of "I" manifested in feelings of self-esteem, respect and is reflected in adequate emotional evaluation of personal characteristics. However, it should be noted that the true meaning and the validity of the feeling personality in relation to itself acquires when they are transferred accordingly and to others. "It is impossible to truly respect yourself, if there is no sense of respect for others" [1, 181].

The process of experiencing joy integrates concentrated inexhaustible potency that increase an individual's ability to understand the nature of beauty and goodness in their own lives and their people. After all, the feeling of joy of life, "often even a small joy of overcoming and repression give birth to strength and perseverance. Strengthening the suppression deprives of courage, rare pleasures lose their effect because the suppression of the spirit and exceed weakness: character is determined by those impressions, which are stronger and which predominated" [11, 169]. By its nature, the joy manifested after the most spectral of socially significant and creative actions, which determine the semantic orientation of the high morality of the individual, since the goal was not receive benefit. It is in the process of direct experience of joy for themselves as representative of a nation or other community member, the person acquires emotional value of samostalna as confidence, significance and solidity of the achievements of the people with whom he identifies himself, which gives it a feeling of ability to overcome challenges individually and collectively. When you experience joy increases sensitivity and provides social interaction related to meeting moral and spiritual needs. Also re the joy increases resistance to the experience of failure, increases ability to achieve more complex goals of the nation and the individual in particular, and at the same time has the ability to soothe and relieve mental stress, fear, stress, anger [1, 194-196]. It is the experience of joy arising from the maximum moral effort of the individual aiming to achieve the highest degree of development and self-actualization, strengthen the process of national self-awareness of personality and gives confidence in their strength, makes her more compassionate and capable of altruistic behavior.

National dignity in the most modern studies serves as a sufficient level of self-esteem, awareness of own values and values of its people, is based on adequate self-assessment of subject specific community. National dignity is considered as the feelings that underlie social psychological phenomena, which are accumulated: self-esteem; a recognition of the historical contributions of the nation; the high evaluation of one's own national cultural values, in particular of the native language. National pride is the primary source of creative activity and inspiration that nourishes the nobility of feelings in connection with achievement of material and spiritual culture of his people, his national identity and the world of human creativity. Supporting or rooting for certain historical mistakes and shortcomings, facts, events and phenomena in the historical past and present of its people, the personality with the formed national dignity will not be indifferent to other people, to society and to the state, to other Nations. The sense of national dignity plays a defining feature of motivation to form a community of people feeling the constant commitment of national affirmation and national self-development to establish oneself as a worthy and equal partner, to occupy a prominent place among leading countries of the world. The idea of national dignity is inextricably linked with the national revival and self-determination, national independence and unity, it is based on ancient traditions, customs, language, wisdom of the people, faith in its future, good-neighborliness with other Nations, national courage and patience, of national honor, the pursuit of knowledge and education. Based on the positive feelings of dignity and pride for their nation, its history to develop a sense of national pride. Through the realization of self-worth a person understands their value, determine their significance in society. Y. Platonov notes that an important element of psychological peculiarities of personality are national feeling and sentiment, namely: commitment to national values, values [12].

Thus, the feeling of love for his country and people, a person's realization of belonging to a nation is manifested in the understanding of common interests, national culture and language and is based on adequate positive national self-identity. It should be noted that the level of development of the self determines the behavior of the individual in respect to both its own people and other Nations. In the national self-assessment reflects the value relation of the individual to its abilities and qualities as a member of the community and the possibility of influencing the course of history of his people and the significance of the influence of the nation on global development. Members of the national community represent the most valuable asset of nation and their interests in the first place last must defend and protect for the common goal they are jointly working to realize their potentialities, proud history and contribution to world culture, create the future of their nation. When a person is not able to think positively about their own national identity, it fills the feeling of inferiority, guilt for the "inferiority" of the people, because she did not disclose for national potential and opportunities, has not taken the values of the people, which in turn affect the General condition, depression, meekness, humility possess the person. Such processes are harmful for the individual and for the nation as a whole, because under the influence of low national self-esteem her representative if possible refuse of belonging to their nation, is inert, passive, does not seek to change the situation to succeed, both individual and collective. This feeling of inferiority can be transformed to the General state of the nation, humiliating national dignity, which creates conditions for weak governance the human community. Humiliation of national dignity is accompanied by an extremely vulnerable impact on personal dignity, which is reflected in the negative relation of personality to yourself, and there was a trend towards interpersonal destructive behaviour. The feeling of inferiority is dangerous because even though most conscious Ukrainians, feel that without the help of others can neither live nor fight, and this creates the illusion of liberators, peacekeepers. For many years suppressed the contribution of Ukrainians to the progress of science, technology and culture. Was considered and quite often on the modern stage dominated by the view that the Ukrainians has for what and for whom to be proud, and later this state became the self-flagellation, snapappliance and political apathy regarding the upholding of national interests. Chronic condition of servile nation is doomed to intellectual impoverishment and focused on the past, not the future. It is only in the past were of victory, freedom and independence, victory and heroism, moments of glory ... Also there were attempts to deprive the people of historical memory, to rewrite history, to break the spirit, to bleed the nation, and replacements to recognize and bow down before a stranger in awe and love, so his forced xenophilia. Characteristic was the silence of the achievements, events, developments or Ukrainian talent was to serve for the benefit of another, a stranger, which led to the emergence of "secondary culture". The challenges facing the current generation, is to etch a complex of national inferiority and to move away from devel adryanna past events of history and moving on to the issues of creation of the future national self-assertion [13, 133]. In national self-affirmation concentrated a powerful force the whole community to overcome historical stereotypes by joint efforts. It should be noted that when a person is convinced of the importance and value of his nation, knows historical and contemporary value of the contribution of the achievements of her people in world culture boasts well-known representatives of the nation, respects and seeks to imitate them, then the formation of adequately high national self-esteem is expressed in the desire of national affirmation: the world contribute to the development of their national traditions, language, material and spiritual culture; the willingness to defend their national pride, freedom, sovereignty and independence of the Ukrainian state and nation.

Summarizing, we note that in the inner world of the personality integrated a wide range of emotional experiences. The most powerful emotion, which contains huge potential of the personality, is an experience of joy. It experiences joy as a result of success is determinant in the formation of spiritually-moral personality with the steady pursuit of national self-assertion. Thus, given the specificity of emotional experiences of happiness and altruistic nature of moral action and of an image "I" of the personality, is to use it to create the necessary conditions for positive

powerful experiences, leveraging all the potential of personality in the process of national affirmation.

References:

1. Bekh I. D. Vykhovannya osobystosti : pidruchnyk. / I. D. Bekh. - K. : Lybid', 2008. - 848 s.
2. Bekh I. D. Dukhovni tsinnosti yak nadbannya osobystosti / I. D. Bekh // Ridna shkola. -2012. – №1-2. - S. 9-11 .
3. Bekh I. D. Osobystist' u prostori dukhovnoho rozvytku : navch. posib. / I. D. Bekh. – K.: Akademvydav, 2012, - 256 s.
4. Bekh I. D. Refleksiya v dukhovnomu samorozvytku osobystosti / I. D. Bekh // Pedahohika i psykholohiya. -2012. – №1. - S. 30-37
5. Zanyuk S. S. Psykholohiya motyvatsiyi : navch. posib. / S. S. Zanyuk. – K. : lybid', 2002. – 304 s.
6. Ozhehov S. Y., Shvedova N. Yu. Tolkoviy slovar russkoho yazyka [Tekst] / Ozhehov S. Y., Shvedova N. Yu. - M.: Azbukovnyk, 1999. - 944 s.7. Shcherbatukh Yu. V. Psykholohycheskyy analiz ponyatyya «hrekh hordiny» / Yu. V. Shcherbatukh // Ekonomycheskyy kryzys Rossyy: sotsyal'no-ekonomycheskyy, pravovoy y humanyтарnyy aspekty // Materyali rehyonal'noy mezhvuzovskoy nauchno-praktycheskoy konferentsyy. - Voronezh: МНЭУ, 2009. - S. 376 - 379.
8. Vasyl'eva T. V. Kommentaryy k perevodu Arystotelya «Evdemona etyka», Knyha (III) / T. V. Vasyl'eva // Voprosi fylosofyy. – 2002. - №1. – S. 161.
9. Fromm Э. Ymet' yly bit' / Э. Fromm. – M., 1986. – 386 s.
10. Kris'ko V. H. Etnopsykholohycheskyy slovar' / V. H. Kris'ko - M.: MPSY , 1999. - 343 s.
11. Pestalotstsy H. Yzbrannie pedahohycheskye sochynenyya: V 3-kh t. – T. 1 – M.: Akademyya ped. nauk / Pod red. Shabaeva M.F., 1961. – 719 s.
12. Platonov Yu. P. Osnovi etnycheskoy psykholohyy / Yu. P. Platonov – SPb.: Rech', 2003. – 452 s.
13. Ukrayins'kyy natsionalizm. Antolohiya. T.2 / Upor. V.Roh. – Kyyiv: Ukrayins'ka Vydavnycha Spilka im.. Yuriya Lypy, 2011 – 352 s.